

Zijn we eigenlijk niet allemaal migranten?

Waar zijn je ouders opgegroeid? Leef en werk je daar waar je wieg stond? En wat doet dat met je? Ben je een Groningse Nederlander of gewoon een Fries? We staan er niet zo vaak bij stil..

Toen ik een tijd terug in Bremen een congres bezocht over identiteit en migratie voelde ik mij in eerste instantie een buitenlander die stiekem een groep opzocht waar ik al lang niet meer bij hoorde.

In een workshop kwamen daar onderstaande vragen aan de orde. Uit de discussie bleek dat een deelnemer uit Noord Duitsland zich emigrant voelde in het Rijnland enz. Deelnemers met een andere huidskleur vertelden hoe zij telkens weer vragen kregen over hun migratieachtergrond, terwijl hun ouders en zij in Duitsland waren geboren.

Ook in Nederland worstelen we met labels zoals Marokkaanse of Antilliaanse Nederlander. Over Duitse Nederlanders heb ik niet eerder gehoord, maar die zijn er ook!

Onderstaande vragen zijn leuk om in te zoomen op je eigen achtergrond of die van mensen in je omgeving.

1. Waar voel je je thuis?

Denk aan je dorp of stad, een landschap, een taalgebied, je huis, je kindertijd, de familie, het werk.

2. Wat is voor jou het belangrijkste om je 'thuis te voelen'?

Is het de taal, of vertrouwde relaties, bezit, religie, vaderland of de cultuur? Of dingen als reuk, smaak, gewoonten?

3. Elk mens heeft een thuis nodig, een privé-domein. Identiteit ontstaat door een samenspel van invloeden uit cultuur, omgeving, relaties, tradities etc.

Heb je ooit een gevoel van heimwee gehad? Wanneer voel je dat en welke gedachten horen hierbij?

4. Heb je ooit een thuisloos gevoel ervaren?

Zoals bij een nieuw begin nog zonder dat je de taal beheerst, een gevoel van vervreemding, het ontbreken van mogelijkheden om deel te nemen, een thuissituatie met een heel andere cultuur dan de cultuur buitenshuis.

5. Hoeveel 'thuis' heb je nodig? Stel, dat je je niet meer thuis zou voelen in je land van herkomst door discriminatie, vervolging e.d., hoe verandert dan je 'thuisgevoel'?

Denk aan een gebrek aan geborgenheid, het wegvallen van een duurzaam toekomstperspectief, of een opeenstapeling van schaamte-ervaringen.

Patchwork-identiteit

Migranten gaan op zoek naar een derde dimensie, een tussenweg waarbij verschillende identiteiten worden geaccepteerd. Zo'n nieuwe constructie van een patchwork-identiteit lukt alleen vanuit een basisgevoel dat je ergens bijhoort, dat je ambivalentie wordt geaccepteerd en dat je tegenstellingen kan en mag verbinden.

Hoe kunnen we dit proces ondersteunen? Je kunt in gedachten de 'oude bagage uitpakken' en nieuwe levensverhalen construeren (bijv. de migrant als kosmopoliet), *mental maps* ontwerpen en nieuwe rituelen ontwikkelen.

Heimat ist (k)ein Ort

Heimat ist ein Gefühl.

Herbert Grönemeyer 1988

Boeken:

Nel Jessurun; Transculturele vaardigheden voor therapeuten

Petra Stienen; Terug naar de Donderberg

M. Kpomassie; Een Afrikaan op Groenland